

MODUL 7

UTVECKLING AV FÄRDIGHETER I PERSONLIG
EKONOMI



Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union



Innehåll

- Inledning
- Ungdomars färdigheter för finansiell kompetens
- Metoder, principer och verktyg för att utveckla kunskap om privatekonomi
- Aktiviteter:
 - Aktivitet 1: Prognos för kassaflöde
 - Aktivitet 2: Verktögen för att bygga din finansiella dröm
 - Aktivitet 3: Att skärpa beslut om pengar
 - Aktivitet 4: Spela ett investeringsspel
 - Aktivitet 5: Beräkning av avkastning

"KOMPETENSUTVECKLING INOM PRIVATEKONOMI
AVSER PROCESSEN ATT LÄRA SIG OCH FÖRVÄRVA
DE FÄRDIGHETER, KUNSKAPER OCH VANOR SOM
KRÄVS FÖR ATT HANTERA SIN PRIVATEKONOMI PÅ
ETT EFFEKTIVT SÄTT"



Financial Literacy for Youth

Inledning



Att utveckla färdigheter i privatekonomi är viktigt för personer i alla åldrar, inklusive unga människor som precis har börjat sin ekonomiska resa. Genom att utveckla starka finansiella färdigheter och vanor tidigt kan unga människor skapa sig förutsättningar för ekonomisk framgång på lång sikt. De kan också fatta välgrundade beslut om sin privatekonomi, förbättra sin ekonomiska trygghet och uppnå sina ekonomiska mål.

Vad är finansiella kunskaper och färdigheter?

Med finansiella kunskaper och färdigheter avses förståelse för och förmåga att hantera privatekonomin på ett effektivt sätt. Detta inkluderar kunskap om finansiella begrepp som budgetering, sparande, investeringar och skuldhantering, samt förmågan att tillämpa denna kunskap i verkliga situationer. Finansiell kunskap innebär en förståelse för viktiga finansiella begrepp, såsom räntor, inflation och riskhantering. Det innefattar också kunskap om olika finansiella produkter och tjänster, t.ex. aktier, obligationer, fonder och pensionskonton.

Ungdomars färdigheter i finansiell läskunnighet



- Grundläggande matematikkunskaper: Att ha goda matematikkunskaper är avgörande för att kunna hantera pengar effektivt. Ungdomar bör ha en gedigen förståelse för addition, subtraktion, multiplikation och division, samt grundläggande algebra och procenträkning.
- Förmåga till kritiskt tänkande: Finansiell läskunnighet kräver kritiskt tänkande, till exempel förmågan att analysera finansiell information och fatta välgrundade beslut. Ungdomar bör kunna utvärdera olika finansiella produkter och tjänster, jämföra priser och avgifter samt bedöma riskerna och fördelarna med olika investeringsalternativ.
- Färdigheter i budgetering: En av de viktigaste färdigheterna för finansiell läskunnighet är budgetering. Ungdomar bör veta hur man skapar en budget, följer upp sina inkomster och utgifter och gör justeringar i sina utgiftsvanor efter behov.
- Färdigheter i att spara: En annan viktig färdighet för finansiell läskunnighet är att spara. Ungdomar bör förstå vikten av att spara pengar och kunna utveckla en sparplan som fungerar för dem.

Ungdomars färdigheter i finansiell läskunnighet II



- Förmåga att investera: Investeringar är en viktig aspekt av finansiell kompetens, och ungdomar bör förstå grunderna i investeringar, såsom diversifiering, riskhantering och sammansatt ränta.
- Kommunikationsförmåga: Goda kommunikationsfärdigheter är viktiga för finansiell kompetens, eftersom ungdomar kan behöva förhandla med långgivare, diskutera finansiella mål med familjemedlemmar eller förklara finansiella begrepp för andra.
- Tekniska färdigheter: Teknik är ett viktigt verktyg för att hantera pengar, och ungdomar bör känna sig bekväma med att använda ekonomiappar, internetbanker och andra digitala verktyg för att hantera sin ekonomi.



Hur unga människor kan förbättra sina kunskaper om privatekonomi

1. Gör en budget: Börja med att skapa en budget som inkluderar alla dina inkomster och utgifter. Detta hjälper dig att förstå vart dina pengar går och var du kan göra justeringar för att spara mer.

2. Utbilda dig själv: Läs böcker, artiklar och bloggar om privatekonomi. Delta i seminarier eller workshops eller gå onlinekurser för att lära dig mer om finansiell planering, investeringar och budgetering.

3. Börja spara: Ju tidigare du börjar spara, desto mer tid har dina pengar att växa.

4. Håll koll på dina utgifter: Att hålla koll på sina utgifter är ett viktigt steg i hanteringen av privatekonomi. Det handlar om att föra bok över alla dina utgifter, både fasta utgifter (t.ex. hyra eller bilavgifter) och rörliga utgifter (t.ex. matinköp eller underhållning).

5. Undvik skulder: Undvik att ta på dig onödiga skulder och betala av befintliga skulder så snart som möjligt. Använd kreditkort på ett ansvarsfullt sätt och betala dina räkningar i tid för att behålla en bra kreditvärdighet.

6. Investera klokt: Lär dig mer om olika investeringsalternativ och välj dem som passar dina mål och din risktolerans.

7. Håll dig disciplinerad: Ha självdisciplin och undvik impulsköp.



Principles of Finance

1. Penningars tidsvärde
2. Risk och avkastning
3. Kassaflöde
4. Mångfald
5. Lönsamhet
6. Likviditet och hedging



Verktyg för kompetensutveckling inom privatekonomi

- 1. Plattformer för investeringar:** Plattformer som Robinhood, Acorns och Stash kan hjälpa nybörjare att lära sig om investeringar och börja investera med små summor pengar.
- 2. Bloggar och podcasts om privatekonomi:** Det finns många bloggar och podcasts om privatekonomi som ger råd och insikter om hur man hanterar pengar. Några populära exempel är The Simple Dollar, ChooseFI och Afford Anything.
- 3. Programvara för finansiell planering:** Programvara som Personal Capital och Quicken kan hjälpa till med ekonomisk planering, pensionsplanering och investeringshantering.
- 4. Tjänster för kreditövervakning:** Tjänster som Credit Karma och Identity Guard kan hjälpa till att övervaka din kreditpoäng, upptäcka bedrägerier och ge varningar när det finns ändringar i din kreditrapport.
- 5. Kurser i finansiell läskunnighet:** Det finns många onlinekurser som kan hjälpa dig att utveckla dina kunskaper i privatekonomi, t.ex. de som erbjuds av Khan Academy och Udemy.





1. SKAPA EN BUDGET

Att sätta upp och följa en budget är förmodligen den mest grundläggande privatekonomiska färdigheten, men bara omkring en tredjedel av alla människor har faktiskt en detaljerad budget. En budget är nödvändig för att få ett grepp om vart dina pengar går och för att börja bestämma vart du vill att dina pengar ska gå

2. PRIORITERA UTGIFTERS

Se till att prioritera utgifter för nödvändiga saker som hyra, el och mat. Undvik att spendera pengar på icke-väsentliga saker som kan leda till onödiga skulder.

3. SPARA FÖR NÖDSITUATIONER

Att skapa en nödfond kan hjälpa dig att undvika att ta på dig skulder när oväntade utgifter uppstår. Sikta på att spara minst tre till sex månaders levnadsomkostnader i en nödfond.

HUR KAN UNGDOMAR UNDVIKA SKULDER?

4. ANVÄNDA KREDITKORT PÅ ETT ANSVARSFULLT SÄTT

Kreditkort kan vara användbara verktyg, men de kan också leda till skulder om de inte används på ett ansvarsfullt sätt. Undvik att ha saldo på dina kreditkort och försök att betala dina räkningar i tid för att undvika förseningsavgifter och ränta.



5. UNDVIK ONÖDIGA UTGIFTER

Undvik onödiga utgifter som att äta ute, köpa dyra kläder eller prylar eller åka på dyra semestrar. Fokusera istället på att hitta sätt att spara pengar på vardagliga utgifter.

6. VÄLJ PRISVÄRDA BOSTÄDER

Bostaden är ofta en av de största utgifterna för unga människor. Att välja ett prisvärt boende kan hjälpa dig att undvika alltför stora skulder.

7. ÖVERVÄG DELTIDSARBETE

Deltidsarbete kan vara ett bra sätt att tjäna extra pengar och undvika att skuldsätta sig. Överväg att ta ett deltidsjobb eller frilansa för att dryga ut din inkomst.

HUR KAN UNGDOMAR UNDVIKA SKULDER?



Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AKTIVITETER MODUL 7

KOMPETENSUTVECKLING INOM PRIVATEKONOMI



Financial Literacy for Youth



Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AKTIVITET 1: KASSAFLÖDESPROGNOS

Lärande Mål

- 1 Lärandemål Introducera kassaflödesverktyget och dess användbarhet
- 2 Visa hur beslut och oväntade orsaker kan påverka privatekonomi

Tidsperiod



1 timme

Nivå

- Nybörjare
- Medelsvår
- Avancerad

Material/Resurser

- Mall för kassaflöde (xls eller utskriven)
- Tryckt fallstudie, papper och pennor



Beskrivningar - Aktivitetssteg

Förbered materialet: Aktiviteten är en fallstudie som heter "Jumbo Toys".

Starta aktiviteten: Börja aktiviteten med att introducera fallstudien och förklara grunderna för hur man fyller i kassaflödesmallen med framtida intäkter, kostnader och hur man beräknar om butiken kommer att ha den ekonomiska förmågan att klara oväntade utgifter och vilka alternativa sätt att använda för att förbättra kassaflödesprognosen. Distribuera fallstudiebladet och låt dem fylla i de relevanta fälten och ge dig ett svar.

Rundabordssamtal: Avsluta aktiviteten med ett rundabordssamtal där deltagarna kan motivera sitt ursprungliga val och de ändringar de gjort. Detta hjälper dem att reflektera över sina beslut och dela den kunskap de har förvärvat med andra. Uppmuntra deltagarna att ställa frågor och delta i en konstruktiv diskussion.

Sammanfatta: Avsluta aktiviteten genom att sammanfatta de viktigaste lärdomarna och ge deltagarna ytterligare resurser för att lära sig relevanta videor och ytterligare aktiviteter för att uppmuntra deltagarna att fortsätta lära sig och öva sina färdigheter.

Frågor för genomgång

01

Varför är kassaflödet viktigt?

02

Vad är skillnaden mellan vinst och kassaflöde?

03

Hur kan man förbättra kassaflödet?

Ytterligare material

- <https://www.tes.com/teaching-resource/cash-flow-forecasting-video-and-activity-resource-with-calculation-answers-12291514>
- <https://www.richdad.com/promotions/cashflow-classic-evergreen>

Fallstudie

Lägg till följande data:

- Butiken uppskattar följande kontantförsäljning varje månad:

September - 2 500 euro

Oktober - 3500 euro

November - 5 000 euro

December - 5500 euro

Januari - 1000 euro

Februari - 1500 euro

- Lagret köps på **1 månads kredit**, i varje månad uppskattar butiken beställningen:

Augusti - 1000 euro

September - 1500 euro

Oktober - 2 000 euro

November - 3000 euro

December - 1000 euro

Januari - 1000 euro

- Det balanserade överförda beloppet (ingående balans) för augusti är 5000 euro.

- Personalen har löner på 1 000 euro per månad att betala

- Elräkningarna betalas var tredje månad (januari, april, juli, oktober) och uppgår till 500 euro

- Återbetalningen av bolånet är 1 200 euro varje månad

Förlängning

I oktober börjar butikens tak läcka och måste repareras omedelbart. Det kostar €5000 som ägaren kräver på försäkringen. Tyvärr kommer försäkringspengarna inte att betalas ut förrän i januari.

Kommer företaget att kunna betala för reparationerna?



AKTIVITET 2: VERKTYGEN FÖR ATT BYGGA DIN FINANSIELLA DRÖM

Lärande Mål

- 1 Utforska varför skulder uppstår och hur man kan förebygga dem
- 2 Lär dig hur skulder påverkar kreditpotentialen
- 3 Upptäck åtgärder för att minska skuldsättningen

Tidsperiod



Nivå

- Nybörjare
- Medelsvår
- Avancerad

Material/Resurser

- Projector, Computers or tablets, Internet access
- Participants activity sheet



Beskrivningar - Aktivitetssteg

Introduktion för hela klassen: Be deltagarna att nämna några saker som människor investerar i. Svaren kan inkludera aktier, fastigheter eller klassiska bilar. Läs avsnittet "Utforska viktiga finansiella begrepp" för deltagarna. Se till att deltagarna förstår de viktigaste orden.

Grupparbete: Berätta för deltagarna att de ska arbeta i grupper för att granska scenarier som påverkar aktien i ett påhittat företag. Dela in deltagarna i fem grupper. Dela ut arbetsbladet "Att spela ett investeringsspel" till varje deltagare. Ge varje grupp två scenarioremsor. Se till att de ligger med framsidan nedåt så att deltagarna inte kan se texten. Deltagarna ska vända på den första remsan och gå igenom scenariot. De ska fylla i spelkortet på arbetsbladet för det scenariot.

- Som en del av denna process gör de en brainstorm om varför de tror att aktiekursen steg eller föll med varje scenario. De antecknar sina tankar på spelkortet. Deltagarna vänder på den andra remsan och går igenom det scenariot. De fyller i spelkortet för det scenariot.
- Återigen antecknar de sina hypoteser om varför aktien steg eller föll. Varje grupp antecknar sitt slutliga aktiepris på spelkortet. Deltagarna besvarar sedan reflektionsfrågorna på egen hand.

Avslutning: Samla deltagarna igen och be varje grupp att berätta om sitt slutliga aktiepris och vad som hände för att orsaka prisförändringen. Identifiera det lag som slutade med det högsta aktiepriset och låt deltagarna utforska hur det lagets erfarenhet skilde sig från några av de andra lagens.

- Be deltagarna att fundera över oförutsägbarheten i de scenarier de fick och hur det relaterar till aktiers riskfylldhet.
- Förklara att en aktie som "vinner" idag inte nödvändigtvis kommer att "vinna" imorgon.

Frågor för genomgång

01

Hur påverkar risk beslutsfattandet?

02

Med tanke på riskerna och fördelarna med aktier, skulle du överväga att investera i aktier i framtiden?

03

Anser du att användningen av aktiekursmönster kan minska risken?

Scenario

Varje grupp börjar med en aktie i We Make Cool Tech Stuff Inc.

- Detta företag är en tillverkare av prylar och programvara.
- Du betalade 100 USD för en aktie i detta företag.

Ta två scenariostrippar. Var och en beskriver en händelse som påverkar företagets aktiekurs.

- Gå igenom en remsa i taget.
- Anteckna på spelkortet vad som händer i varje scenario och varför du tror att aktiekursen steg eller föll.

Spelkort

Scenario 1	Scenario 2
Starting stock price	Stock price after scenario 1
€100	€
Change in stock price	Change in stock price
Why do you think this had a positive or negative effect on the stock price?	Why do you think this had a positive or negative effect on the stock price?
Stock price after this change	Final stock price
€	€



Frågor för genomgång

01

Hur påverkar risk beslutsfattandet?

02

Med tanke på riskerna och fördelarna med aktier, skulle du överväga att investera i aktier i framtiden?

03

Anser du att användningen av aktiekursmönster kan minska risken?

Scenario - Svarsguide

Scenario	Möjliga orsaker
Scenario 1: Företaget återkallar 100 000 prylar för att åtgärda ett fel. Aktiekursen sjunker med 10 euro.	Att återkalla och reparera prylarna skulle öka företagets kostnader. Dessutom kan potentiella köpare besluta sig för att inte köpa prylen även om felet repareras. Dessa faktorer kan minska företagets vinst.
Scenario 2: Företagets försäljning av prylar är högre än väntat. Aktiekursen stiger med 10 euro	Högre försäljning leder ofta till högre vinst
Scenario 3: Ett konkurrerande företag lanserar en konkurrerande pryl. Aktiekursen sjunker med 20 euro.	En konkurrerande produkt kan minska försäljningen, vilket kan leda till lägre vinst.
Scenario 4: En orkan skadar företagets största prylfabrik. Det kommer att ta två månader att slutföra reparationerna och återuppta produktionen. Aktiekursen sjunker med 30 euro.	Företaget kommer att producera färre prylar under reparationstiden, vilket innebär att försäljningen kommer att bli lägre än beräknat. Det kan minska vinsten.
Scenario 5: Företaget hittar ett sätt att minska kostnaderna för att tillverka prylar och aktiekursen stiger med 20 euro.	Lägre produktionskostnader innebär att företaget kan tjäna mer pengar på varje gadget det säljer. Det kan öka vinsten.
Scenario 6: Företaget börjar sälja prylar i två nya länder. Aktiekursen stiger med 30 euro.	Att hitta nya ställen att sälja en produkt på brukar öka försäljningen. Det skulle kunna öka vinsten.

Scenario - Svarsguide



Aktivitet 2: Att spela ett investeringsspel

Scenario	Möjliga orsaker
Scenario 7: En kändis ses använda företagets senaste pryl. Aktiekursen stiger med 35 euro.	När kändisar stödjer något eller tros gilla något vill många människor följa dem. Det kan leda till ökade vinster.
Scenario 8: Företagets verkställande direktör är inblandad i en skandal. Aktiekursen sjunker med 40 euro.	Investorerare kanske inte vill stödja företag som drivs av personer som beter sig oetiskt. Dessutom kan eventuella förändringar i ledningen störa företagets verksamhet. Dessa faktorer kan leda till lägre vinster.
Scenario 9: Företaget kommer ut med årets mest populära app. Aktiekursen stiger med 60 euro.	Populära appar köps av många människor. Det leder till ökad försäljning och ökad uppmärksamhet. Det kan öka vinsten.
Scenario 10: Efter att batterierna i prylen exploderat väcks en omfattande stämningsansökan mot företaget. Aktiekursen sjunker med 80 euro.	Människor kan vara oroliga för att företaget ska förlora stämningen och behöva betala en massa pengar. Det skulle kunna minska vinsten.
Scenario 11: Företaget köps upp av det ledande teknikföretaget i USA. Aktiekursen fördubblas	Ett företags aktiekurs stiger ofta när det förvärvas av ett annat företag.
Scenario 12: Butikskedjan som vanligtvis gör de största beställningarna av företagets prylar går i konkurs. 1 000 butiker över hela landet stängs. Aktiekursen sjunker med 30 euro.	Företagets prylar kommer att säljas i färre butiker. Det kan leda till minskad försäljning och därmed lägre vinst.

AKTIVITET 3: ATT VÄSSA BESLUT OM PENGAR

Lärande Mål

- 1 Bedöma personligt konsumtionsbeteende
- 2 Förstå begreppet alternativkostnad
- 3 Utvärdera utgiftsval när det gäller personliga önskemål kontra behov

Tidsperiod



1 timme

Nivå

- Nybörjare
- Medelsvår
- Avancerad

Material/Resurser

- »»» Talare och låten "If I Had a Million Dollars" av Ed Robertson och Steve Page
- »»» Aktivitetsblad för deltagarna





Beskrivningar - Aktivitetssteg

Förbered materialet: Skriv ut kopior av materialet för varje deltagare, eller förbered dem för elektronisk åtkomst; se till att deltagarna har tillgång till miniräknare.

Starta aktiviteten: Fråga deltagarna om de tror att alla investeringar kommer att ge lika mycket vinst och om de kan motivera sitt svar. Fråga deltagarna varför det är viktigt att hålla koll på hur bra en investering går. Förklara att beräkning av avkastning kan hjälpa dem att avgöra hur väl deras investering tjänar pengar. Läs avsnittet "Utforska viktiga finansiella begrepp". Se till att deltagarna förstår den viktigaste vokabulären. Dela ut arbetsbladet "Beräkning av avkastning" och be dem att beräkna avkastningen på flera finansiella och icke-finansiella investeringar med hjälp av formeln på arbetsbladet.

Förklara att även om de använder investeringens inköpspris för att beräkna avkastningen, skulle den faktiska avkastningen också innebära att alla kostnader relaterade till en investering, till exempel bolåneränta för ett hus, läggs till inköpspriset.

Deltagarna kan arbeta i par, men de bör fylla i sitt eget arbetsblad. När deltagarna är klara med beräkningarna ska de göra en "snabbskrivning". Ge dem 8-10 minuter att välja och svara på en av de tre öppna frågorna om investeringar som finns i arbetsbladet.

Diskussion vid runda bordet: Avsluta aktiviteten med en rundabordsdiskussion där deltagarna kan motivera sitt ursprungliga val och de ändringar de gjort. Detta kommer att hjälpa dem att reflektera över sina beslut och dela den kunskap de har förvärvat med andra. Uppmuntra deltagarna att ställa frågor och delta i en konstruktiv diskussion.

Sammanfatta: Avsluta aktiviteten genom att sammanfatta de viktigaste lärdomarna och ge deltagarna ytterligare resurser för lärande, t.ex. videor och aktiviteter.

Frågor för genomgång

01

Vad är avkastningsränta?

02

Hur hjälper avkastningsprocenten dig att avgöra hur väl investeringarna har utvecklats?



Beskrivningar - Aktivitetssteg

En investerings värde kan stiga och sjunka över tiden - du kan förlora en del av eller alla dina pengar.

Avkastningen är vinsten eller förlusten på en investering uttryckt i procent. Du kan beräkna avkastningen på typiska finansiella investeringar (t.ex. aktier och obligationer) såväl som icke-finansiella investeringar, t.ex. konstverk, veteranbilar eller andra föremål. Att beräkna avkastningen kan hjälpa dig att se hur din investering presterar och jämföra den med andra investeringar.

För att beräkna avkastningen använder du denna enkla formel med två variabler:

$$\text{Avkastning} = (\text{Nettovinst eller -förlust} / \text{initial investering}) \times 100$$

- Nettovinst eller -förlust: Hur mycket pengar du har tjänat eller förlorat på investeringe
- Ursprunglig investering: Det belopp du ursprungligen investerade

Efter att ha avslutat den relevanta tabellen fortsätter du med följande skrivuppgifter:

Välj en av följande skrivinstruktioner att svara på för denna "snabbskriva"-uppgift. Din lärare kommer att berätta för dig när du ska börja skriva. Skriv i utrymmet nedan. Fortsätt att skriva tills din lärare säger "stopp".

1. Människor frestas ofta att investera i "bli rik snabbt"-system. Varför kan en investerare vara frestad att göra det trots riskerna?
2. Vilka typer av investeringar är det mest troligt att du gör i ditt eget liv? Varför tror du att dessa investeringar skulle hjälpa dig att nå dina mål?
3. Vissa människor investerar inte eftersom det kan verka för komplicerat eller för att de är rädda för att förlora pengar. Hur skulle du övertyga någon om att investeringar är en värdefull strategi för att hjälpa dem att nå sina finansiella mål?

Beskrivningar - Aktivitetssteg

Finansiella investeringar

Initial investering	Aktuellt värde	Nettovinst eller nettoförlust	Avkastning
Du placerar 10 000 euro i en värdepappersfond.	Investeringen ökade i värde till 10 500 euro		%
Du köpte statsobligationer för 8 800 euro.	Obligationerna är nu värda 10 000 euro.		%
Du sätter in 15 000 euro på ett penningmarknadskonto.	Kontot är nu värt 15 800 euro.		%
Du har köpt kryptovaluta till ett värde av 1 000 euro.	Kryptovalutan är nu värd 1 070 euro.		%
Du köpte 10 aktier för 12,50 euro styck.	Du behöll aktierna i många år och sålde sedan aktierna för 27,15 euro styck till ett aktuellt totalt värde av 271,50 euro.		%

Beskrivningar - Aktivitetssteg

Icke-finansiella investeringar

Initial investering	Aktuellt värde	Nettovinst eller nettoförlust	Avkastning
Du köpte ett hus för 75 000 euro och spenderade 35 000 euro på renoveringar	Du ägde huset i fem år och sålde det sedan för 160 000 euro.		%
Din farfar sålde sin veteranbil från 1964 till dig för 2 200 euro, det pris han betalade för den. Du spenderade 10 000 euro på att restaurera den.	Du sålde bilen för 20 000 euro		%
Du köpte en målning på loppis för 20 euro. Du fick veta att den var gjord av en populär lokal konstnär	Du sålde målningen för 1 000 euro		%
Du köpte ett par sneakers i begränsad upplaga för 300 euro.	Du sålde de oanvända sneakersen till en samlare för 500 euro.		%
Din moster köpte 100 uppstoppade samlardjur för 5 euro styck när hon var tonåring och leksakerna var populära.	Tio år senare sålde hon sin samling till en granne för 100 euro		%

AKTIVITET 4: ATT SPELA ETT INVESTERINGSSPEL

Lärande Mål

- 1 Lära sig hur olika faktorer eller händelser kan påverka aktiekurser
- 2 Förstå vikten av att ta hänsyn till risk när man fattar investeringsbeslut

Tidsperiod



Nivå

- Nybörjare
- Medelsvår
- Avancerad

Material/Resurser

- »»» HANDLEDNING FÖR LÄRARE
Att spela ett investeringsspel (vägledning)
- »»» MATERIAL FÖR ELEVER
Att spela ett investeringsspel (arbetsblad)
- »»» SCENARIER (från avsnittet om aktiescenarier i denna handledning)





Financial Literacy for Youth

Aktivitet 4: Att spela ett investeringsspel

Beskrivningar - Aktivitetssteg

Undersöka: Finansiella resurser och bokföring

1. Öppna klassen genom att fråga deltagarna vilka ägodelar de värdesätter mest. Är det deras cykel? Samlingen av serietidningar eller videospel? Be frivilliga att beskriva sina mest värdefulla ägodelar och var de förvaras för säkerhets skull, om det är under sängen eller i en låst låda eller kassaskåp. Fråga också hur deras ägodelar är organiserade: Är böckerna ordnade alfabetiskt eller efter ämneskategori? Eller ligger de huller om buller utan någon särskild ordning?
2. Förklara att precis som det är viktigt att förvara värdefulla ägodelar på ett säkert sätt, bör även din personliga ekonomi vara välorganiserad och förvaras säkert - saker som utestående räkningar och betalningskvitton, bank- och kreditkortsutdrag, lönebesked och annat jobbrelaterat pappersarbete, försäkringar, billån - allt som har en ekonomisk komponent.
3. Betona behovet av att vara extra noga med att skydda vissa andra viktiga dokument som innehåller konfidentiell personlig information, t.ex. socialförsäkringskort, körkort, pass, kredit- och betalkort och sjukförsäkringskort. Fråga deltagarna var de förvarar viktiga dokument som dessa och diskutera med klassen om de vidtar tillräckliga försiktighetsåtgärder för att skydda sin personliga information. Påminn dem om de potentiella nackdelarna med att förlora eller bli bestulen på denna information.
4. Påminn deltagarna om att de genom att katalogisera och lagra sina ekonomiska och juridiska papper sparar mycket tid och oro när det gäller att budgetera, spåra utgifter, betala räkningar, deklarerar - till och med samla in den information de behöver för att ansöka om college och ekonomiskt stöd. Snabb tillgång till viktig kontoinformation gör det också lättare att kontakta banker eller andra institutioner i händelse av en nödsituation, som en stulen plånbok eller förlorat bankomat kort.
5. Fråga deltagarna hur länge de anser att finansiella papper bör sparas innan de kan slängas. Låt dem veta att många finansiella dokument bör sparas i minst sju år i händelse av en skatterevision längre fram. Vissa dokument bör sparas på obestämd tid, t.ex. dokumentation om bolån och billån, uppgifter om köp av aktier och fonder samt personliga dokument som födelseattester, pass och socialförsäkringskort.



Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Beskrivningar - Aktivitetssteg

6. Påminn deltagarna om att det finns många system för att organisera finansiella papper. Många människor har filmappar där de förvarar papperskopior av viktiga dokument. Ett bra system är att ha en enda mapp för obetalda räkningar; när de har betalats arkiverar du kvittot i mappen för det företaget eller ämnet (ha till exempel separata mappar för el, kreditkort, bankkonton, sjukförsäkring, bilförsäkring etc.) Berätta för deltagarna att de också kan lagra finansiella uppgifter digitalt, för att spara utrymme.

Betona dock att de också bör ha en säkerhetskopia av sina digitala filer på ett USB-minne, en extern hårddisk eller någon annan lagringsmetod, om deras dator kraschar.

7. Dela ut aktivitetsbladet Min bokföringsplan och ge deltagarna 10 minuter att fylla i sina kontouppgifter och var de planerar att förvara sina viktiga finansiella dokument. Om det behövs kan de fylla i eventuella kvarvarande adresser eller kontaktuppgifter hemma. Låt deltagarna veta att det också är viktigt att ha ett schema med förfallodagar för räkningar och att regelbundet granska alla budgetar och inkommande kontoutdrag för att se om de stämmer. När ska de granska sina papper? Varje månad? Varje vecka? Låt deltagarna skriva upp på aktivitetsbladet vilka dagar de brukar få sin lön eller veckopeng, och vilka datum deras räkningar förfaller till betalning.

Deltagarnas förberedelser: Välja verktyg för jobbet

8. Påminn sedan deltagarna om att det finns många kostnadsfria och billiga verktyg för att spåra och hantera sin ekonomi, inklusive telefonbank, budgeteringsverktyg online (kalkylblad, kalkylatorer), skatteprogram med mera. Ge deltagarna tio minuter att utforska följande webbplatser och de typer av verktyg de erbjuder, inklusive kalkylblad för budgetering, investeringskalkylatorer, verktyg för att spåra och kategorisera skatteavdrag etc. Be dem att ange på sina aktivitetsblad vilka, om några, verktyg de skulle vilja använda för att hålla ordning på sin ekonomi: Quicken, Mint.com, Yodlee, Mvelopes.



Quicken



Mint.com



Yodlee



Mvelopes

Beskrivningar - Aktivitetssteg

Utmaning: Finansiella rådgivare

9. Be deltagarna att tänka på sin skolkurator eller rådgivare. Vad är deras jobb? Vilka råd ger de? Introducera konceptet att arbeta med en personlig finansiell rådgivare. Förklara att precis som med en skolkurator som hjälper och vägleder deltagarna om lektioner, läxor och mål, söker många människor som behöver börja sätta upp långsiktiga finansiella mål hjälp av en professionell finansiell rådgivare. Finansiella rådgivare erbjuder vägledning om saker som:

- Fastställande av långsiktiga finansiella mål (t.ex. högskola, bostadsägande, familj, pension) och hur dessa mål ska uppnås.
- Råd om hur du investerar dina pengar, inklusive att fastställa din risktolerans (lågriskalternativ som sparkonton har mindre potential för tillväxt och att hålla jämna steg med inflationen).
- Strategier för att bli skuldfri.
- Ändra finansiella mål när din familjesituation förändras (t.ex. äktenskap, skilsmässa, barnafödande, nytt jobb eller uppsägning).
- Strukturera sparande och investeringar på ett skatteeffektivt sätt. Fastighetsplanering.

Frågor för genomgång

01

Hur kan jag använda de verktyg som finns tillgängliga för att nå mina finansiella mål?

02

Varför är bokföring viktigt?

03

Vad gör en finansiell rådgivare?

Idé för förlängning

Om deltagarna har surfplattor eller smartphones kan du uppmantra dem att kolla in appen Mint.com som finns på webbplatsen Quicken.com. De kan också besöka TurboTax för att se exempel på hur deras verktyg kan hjälpa ungdomar att organisera ekonomiska data för sina skatter



Min plan för bokföring

Bokföring är inte roligt, men jämfört med att riva huset i bitar för att leta efter en lönebesked eller din banks kontaktuppgifter är det ett litet pris att betala. Att veta hur länge man ska spara sina uppgifter och att hitta ett system för att spara räkningar och papper är också en viktig aspekt av att hålla koll på sin ekonomi. Fyll i informationen om dina konton, betalningsplan och arkiveringsplan nedan. Förvara sedan formuläret tillsammans med dina handlingar hemma och uppdatera det när någon konto- eller betalningsinformation ändras. Viktigt att tänka på: Lämna alla personuppgifter som inte bör delas offentligt - kontonummer, personnummer eller körkortsnummer osv.

1. Vad är namnet på och kontaktuppgifterna till din bank? _____
2. Vilka är namnen och kontaktuppgifterna för alla andra konton du har, t.ex. ett mobiltelefonkonto eller billån? _____
3. Var kommer du att förvara följande uppgifter? Ange var du planerar att förvara papperskopior eller onlineuppgifter för varje post.
Lönebesked och W-2-formulär: _____
Kontoutdrag: _____
Var kommer du att förvara andra kontoutdrag (telefon, bilförsäkring etc.): _____
Var förvarar du ditt socialförsäkringskort, pass eller andra föremål? _____
Budget och kvitton: _____
4. Det är också viktigt att veta när dina räkningar förfaller och ha en bestämd tid när du ska granska din budget, dina utgifter och dina kontoutdrag för att upptäcka fel. Ange vilka dagar i månaden du planerar att göra följande:
Betala månadsräkningar (telefon, busskort etc.): _____
Ta emot din lön eller ersättning: _____
Granska bankkonton och andra kontoutdrag för att upptäcka fel: _____
Jämför dina utgifter med din budget och justera budgeten efter behov: _____
5. Det finns många onlineverktyg och resurser som kan hjälpa dig att hålla koll på din ekonomi. Ägna 5 minuter åt att undersöka de resurser som finns tillgängliga på följande webbplatser för att avgöra om någon av dem skulle vara till hjälp för dig.
 - Quicken.com
 - Mint.com
 - Yodlee.com
 - Mvelopes.comVilka onlineverktyg kommer du att använda för att hantera din ekonomi när du organiserar dina register och arbetar mot dina finansiella mål? _____



AKTIVITET 5: BERÄKNING AV AVKASTNING

Lärande Mål

- 1 Förstå hur avkastning hjälper till att mäta investeringars resultat
- 2 Använda en enkel avkastningsformel för att beräkna investeringars vinster eller förluster

Tidsperiod



1 hour

Nivå

- Nybörjare
- Medelsvår
- Avancerad

Material/Resurser

- Beräkning av avkastning (Handledning & Arbetsblad)
- Kalkylatorer





Beskrivningar - Aktivitetssteg

Starta aktiviteten: Börja med att spela låten "If I had a Million Dollars" när deltagarna anländer till lektionen. Skriv siffran 1 000 000 dollar på tavlan och fråga deltagarna vad de skulle göra om de hade en miljon dollar.

Låt deltagarna skriva i sina anteckningsböcker om hur de skulle spendera pengarna. Be sedan frivilliga att dela med sig av sina svar och notera deras idéer på tavlan. Förklara att lektionen handlar om att spendera ansvarsfullt, oavsett om du har en miljon dollar eller tio.

Fråga deltagarna: Vad är skillnaden mellan en önskan och ett behov? Be frivilliga att dela med sig av sina idéer. Påminn dem om att behov är saker som vi måste ha för att överleva (mat, husrum, kläder), medan önskemål är saker som är trevliga att ha, men inte nödvändigt. Berätta sedan för deltagarna att de ska organisera sina miljoninköp och separera önskemålen från behoven. Läs upp varje inköp från tavlan och be dem räkna upp handen om de anser att inköpet är en "önskan" eller ett "behov". Det kommer sannolikt att uppstå meningsskiljaktigheter bland deltagarna. Använd dem som ett tillfälle att diskutera skillnaderna mellan en önskan och ett behov, och hur våra värderingar är kopplade till de inköp vi gör. Förklara att skillnaden mellan önskemål och behov också innebär att man utvärderar alla alternativ innan man gör ett inköp.

Be smågrupper att diskutera följande scenario under fem minuter: Du har 200 euro och kan antingen köpa en tv-spelskonsol eller en digitalkamera. Vad köper du och varför? Varför kan du inte köpa båda? Be grupperna att dela med sig av sina resonemang. Förklara att när vi fattar ett utgiftsbeslut påverkar valet av ett alternativ om vi kan välja det andra eller inte. Berätta för deltagarna att detta kallas alternativkostnad. Dela ut aktivitetsbladet önskningar eller nödvändiga behov? och förklara att de nu kommer att få utvärdera vilka behov och önskningar som spelar in i flera olika exempel. I grupper om fyra till fem personer ska deltagarna avgöra vilka önskemål och behov som finns i varje scenario och motivera sina resonemang. Be grupperna att presentera sina resultat för klassen och diskutera sedan varför vissa utgifter är önskningar medan andra är behov.

Sammanfatta: Avsluta slutligen aktiviteten genom att sammanfatta de viktigaste lärdomarna och ge deltagarna ytterligare resurser för att lära sig relevanta videor och ytterligare aktiviteter för att uppmuntra dem att fortsätta lära sig och öva sina färdigheter.

Frågor för genomgång

01

Hur kan jag spendera mina pengar på ett ansvarsfullt sätt?

02

Vad är skillnaden mellan en önskan och ett behov?

03

Skulle de spendera pengarna på samma sätt? Varför eller varför inte?

Fallstudier

Fallstudie 1

Casey förbereder sig för att börja på college till hösten. Hon bor i New York, men kommer att gå i skola i Kalifornien, så hon planerar att köpa en bil för att ta sig dit. Hon vill köpa något pålitligt, så hon väljer mellan en ny bil som kostar 17 000 USD med noll mil och ett navigationssystem och en tre år gammal bil med 7 000 mil och inget navigationssystem för 12 000 USD. Hon har 10 000 USD i besparingar som hon kommer att använda för köpet och hon kommer att ta ett lån för det återstående beloppet.

Vilka är önskemålen?

Vilka är behoven?

Vilket beslut skulle du fatta och varför?



Fallstudie 2

Tom har sparat till en ny bärbar dator under de senaste sex månaderna. Han har gjort sina efterforskningar och hittat en modell som enligt experter mer än väl uppfyller hans behov. Men som ny kostar den 3 000 dollar. Han hittade också en renoverad version av samma dator med alla samma funktioner på nätet för 1 500 USD. Den renoverade bärbara datorn har garanti och Tom köpte en renoverad bärbar musikspelare från samma företag utan problem. Toms tredje alternativ är en helt ny bärbar dator som kostar 1 800 USD och som har alla funktioner han behöver men inte alla han vill ha.

Vilka är önskemålen?

Vilka är behoven?

Vilket beslut skulle du fatta och varför?



Fallstudier

Fallstudie 3:

Stephanie fick 500 dollar av sina morföräldrar när hon tog studenten. Hon har längtat efter att köpa en ny klocka och uppdatera sin garderob eftersom hon börjar ett nytt jobb om två veckor, men nästa månad flyttar hon för sig själv och måste betala tre månaders hyra i förskott, vilket totalt blir 1 500 dollar. Om hon använder pengarna till att köpa klockan och kläderna tror hon att hon kan spara tillräckligt med pengar från sitt nya jobb för att betala hyran, men hon är inte säker.

Vilka är önskemålen?

Vilka är behoven?

Vilket beslut skulle du fatta och varför?

Fallstudie 4:

Michelle har blivit inbjuden att gå på en tredagarskonsert med sina vänner. Det enda problemet är att det är en 9-timmars bilresa, och att resa under en hel helg innebär att hon kommer att behöva mycket pengar. Hon uppskattar att bensin, mat, biljetter och camping kommer att kosta runt 400 dollar. Hon har en bilbetalning på \$ 250 som kommer upp och hennes \$ 89 mobiltelefonräkning förfaller i slutet av månaden. Hon behöver också köpa en födelsedagspresent till sin mamma, som hon tror kommer att kosta 50 dollar. Hon har 700 USD i sparade pengar.

Vilka är önskemålen?

Vilka är behoven?

Vilket beslut skulle du fatta och varför?



Aktivitet 5: Att vässa beslut om pengar

Fallstudier - Svar

Fallstudie 1:

Casey behöver en bil för att flytta sina tillhörigheter över landet, men en helt ny bil som ger henne en skuld på 7 000 USD är inget hon vill ha. Det bästa beslutet i det här fallet är att välja den begagnade modellen. Även om den kanske inte har alla finesser som en ny bil, är den fortfarande pålitlig med låga miltal och den uppfyller Caseys behov.

Fallstudie 2:

Tom har gjort ett bra jobb med att undersöka alla sina alternativ. Han behöver en ny bärbar dator, men den dyra modellen är en önskan. Han har upptäckt att han kan uppfylla både sina behov och önskemål genom att köpa en renoverad version. Eftersom den renoverade modellen har en garanti och Tom har haft en bra erfarenhet av företaget tidigare, bör han gå vidare och köpa den renoverade datorn.

Fallstudie 3:

Hyrespengar är det primära behovet, medan den nya klockan och kläderna är önskemål. Stephanie kanske vill köpa en ny klocka och nya kläder, men hon måste först betala hyran innan hon gör andra inköp.

Fallstudie 4:

Michelle bör ta hand om sina räkningar först och sedan bestämma om hon vill spendera mindre på sin mammas present för att ha råd med konserten, eller hoppa över konserten och sätta in pengarna på sitt sparkonto. Hjälpt deltagarna att se att våra värderingar är nära kopplade till de beslut vi fattar om pengar. Om Michelle värdesätter att ge sin mamma en present kanske hon vill avstå från konserten för att ha råd med en fin present.

FLY: Finansiell kompetens för ungdomar

2021-1-IT03-KA220-YOU-000028694



OM DU VILL VETA MER OM FLY PROJEKTET:



Följ FLY-projektet på Instagram på: www.instagram.com/fly_financial_literacy



Följ FLY-projektet på Facebook på: www.facebook.com/fly.financial.literacy

www.financialliteracyfly.eu



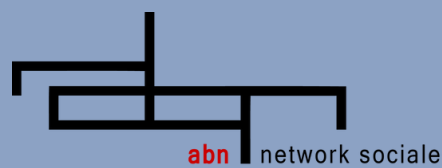
FLY: Finansiell kompetens för ungdomar

2021-1-IT03-KA220-YOU-000028694



PLAYBOOK FÖR FLY

Europeiska kommissionens stöd till produktionen av denna publikation innebär inte ett godkännande av innehållet, som endast återspeglar författarnas åsikter, och kommissionen kan inte hållas ansvarig för någon användning som kan komma att göras av informationen i den.



MONOMYTHS
– Joyful learning experiences –



Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union